

Ruimtelijk kwaliteitsplan

Helhuizerweg 42, Holten, gemeente Rijssen-Holten

Buro Jet
tuin in landschap

Ing. Henriette Blankenvoorde-Boeve
Landschapontwerper
5 november 2019

Project: Helhuizerweg 42, Holten
Datum: 5 november 2019

Opdrachtgever:
de heer G.J. Harbers, Regtervoort Rentmeesters, namens eigenaars

Auteur:
Buro Jet tuin in landschap
Holterweg 13, 7441 DA Nijverdal
06-34370614
info@jettuininlandschap.nl
www.jettuininlandschap.nl

Contactpersoon:
Ing. Henriëtte Blankenvoorde-Boeve

Foto's en afbeeldingen:
Henriëtte Blankenvoorde-Boeve,
tenzij anders aangegeven

Inhoud

1. Inleiding	02
Aanleiding	02
De opgave	02
Leeswijzer	02
2. Plangebied	03
Ligging in het landschap	03
Huidige situatie	05
Provinciaal beleid	06
LOP Rijssen-Holten	10
Water	10
Natuur	11
3. Verantwoording landschappelijke inpassing	12
4. Erfinrichtingsplan.	14
Bebouwing	14
Parkeren, ontsluiting en verharding	14
Kenmerkende groenstructuren	16
Kwaliteitsimpuls- beplantingsplan	18
Bijlage Vogelvriendelijke beplanting	20

Losse bijlage: Erfinrichtingsplan A3 schaal 1:500

1. Inleiding

Aanleiding

De eigenaars van de recreatiewoning aan de Helhuisweg 42 te Holten, gelegen in het buitengebied, zijn voornemens om de recreatiewoning uit te breiden tot een volwaardige woning. Regtervoort Rentmeesters heeft hiervoor een ruimtelijk haalbare totaaloplossing gevonden middels deelname aan de Rood-voor-rood regeling. Hierbij worden landschap ontsierende, niet meer in gebruik zijnde schuren aan de Maneschijnsweg 16 te Holten gesaneerd.

Hiervoor is een principeverzoek bij de gemeente Rijssen-Holten ingediend. De gemeente heeft besloten onder voorwaarden medewerking te verlenen, mits er een goede ruimtelijke erfinpassing voor beide kavels is.

Regtervoort Rentmeesters heeft Buro Jet Tuin In Landschap opdracht gegeven voor het opstellen van een ruimtelijk kwaliteitsplan.

Dit document vormt een verdere uitwerking van de landschapsplannen en vat de belangrijkste eisen voor de ruimtelijke kwaliteit op deze locatie samen.

De opgave

Als opgave ligt er het omvormen van de locatie met recreatiewoning naar een volwaardig erfbeeld in het landschap. De huidige opgaande beplanting is in slechte staat van onderhoud met veel naaldbomen. Hier ligt een kans natuur- en belevingswaarde toe te voegen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt achtereenvolgens de huidige situatie, het beleidskader en belangrijke uitgangspunten, als water en natuur beschreven.

Hoofdstuk 3 laat de voorwaarden zien die als leidraad hebben gediend voor het landschapsplan.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de beoogde landschappelijke erfinpassing.

Als losse bijlage toegevoegd:

Erf- en landschapsplan A3, 1:500

2. Plangebied

Ligging in het landschap

Het plangebied ligt ten noorden van Holten, tegen de noordelijke grens van het buitengebied Holten en ligt in een kleinschalig heide- en broekontginningslandschap op de flank van de stuwwal Sallandse Heuvelrug met verspreid liggende bebouwing. De gebiedsvisie van de gemeente Rijssen-Holten deelt het onder in gebied 2: Westflank Holterberg, waarbij het landschappelijk beeld

van 1900 het beplantingspatroon bepaald. Westelijk van het plangebied ligt het grote bosgebied van het Nationaal Park Sallandse Heuvelrug. In het straatbeeld zijn veel bosperceeltjes en wegbegeleitend groen te zien met daartussen akker- en graslandpercelen, nog grotendeels omzoomd met groen.

Luchtfoto 2018 (Bron: Google maps)

Foto's van huidige situatie

Zicht vanaf Helhuizerweg op planlocatie

Zicht langs woning richting zuid

Zuidkant perceel met recreatiewoning, schuur en bosje

Gemengd bosje in slechte staat midden op perceel

Huidige situatie

Het kavel ligt ten zuiden van de Helhuizerweg. Aan de westkant ligt een recentelijk opgeschoond bosje en aan de oostkant een bebouwd kavel. Aan de zuidkant liggen agrarische gronden.

De opgaande begroeiing bestaat voornamelijk uit naaldbomen en enkele loofbomen en is in slechte staat met veel opschot. Er staan enkele beuken die onderbegroeiing moeilijk maken. Het bosje ligt midden op het kavel en heeft in huidige slechte staat weinig meerwaarde in een bosrijke omgeving.

Ten noorden en langs de westkant loopt een weide tot aan de schuur. Schuur en recreatiewoning liggen aan de zuidkant met een kleine tuin tussen bebouwing en achterliggend land.

Het open weiland langs de straat versterkt het kleinschalige beeld en is passend en waardevol in het afwisselende straatbeeld van bosjes, bomenrijen, houtwallen en open weide- en akkerland.

Op het perceel staat een bescheiden recreatiewoning met schuur.

Provinciaal beleid

(overgenomen uit: Omgevingsvisie Overijssel 2017)

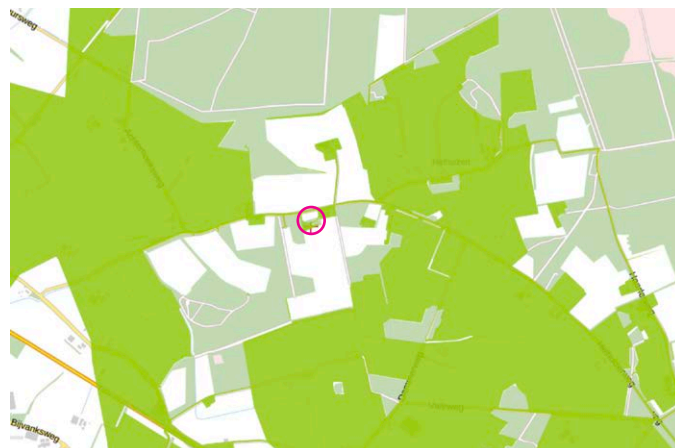
Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit: "datgene wat ruimte geschikt maakt en houdt voor wat voor mens, plant en dier belangrijk is."

Deze is een optelsom van:

- gebruikswaarde: functionaliteit, bereikbaarheid, toegankelijkheid, nut en noodzaak van een initiatief dat ontwikkeld wordt
- belevingswaarde: beeldkwaliteit, het 'mooie', de identiteit van een gebied, het gevoel van (toekomstige) gebruikers en bewoners
- toekomstwaarde: het vermogen om ruimtelijke gevolgen van veranderende omstandigheden op te vangen (flexibiliteit, beheerbaarheid)

Ruimtelijke kwaliteit is van grote betekenis voor het vestigingsklimaat voor bedrijven, bewoners en de toeristische mogelijkheden van een gebied. En daarmee ook voor de werkgelegenheid. Met andere woorden: de inzet op ruimtelijke kwaliteit draagt bij aan versterking van de sociaal-economische positie van Overijssel.

Ontwikkelingsperspectief: wonen en werken in kleinschalig mixlandschap
(bron: omgevingsvisie Overijssel)

Ontwikkelingsperspectief Groene omgeving

Het plangebied valt onder het ontwikkelingsperspectief 'Wonen en werken in het kleinschalige mixlandschap'.

Hierbij staat de ambitie Voortbouwen aan de kenmerken- de structuren van de agrarische cultuurlandschappen voorop en gelden de ruimtelijke kwaliteitsambities:

- zichtbaar en beleefbaar mooi landschap
- sterke ruimtelijke identiteiten als merken voor Overijssel
- continu en beleefbaar watersysteem

Strekking van het beleid: Het in harmonie met elkaar ontwikkelen van de diverse functies in het buitengebied. Aan de ene kant melkveehouderij, akkerbouw en opwekking van hernieuwbare energie als belangrijke vormen van landgebruik. Aan de andere kant gebruik voor natuur, recreatie, wonen en andere bedrijvigheid.

Ruimte kan verdiend worden door te investeren in kwaliteitsvoorwaarden. Ook verbreding van economische activiteiten op het erf, bijvoorbeeld met zorg, recreatie of landwinkels, krijgt de ruimte.

Gebiedskenmerken

De omgevingsvisie Overijssel vereist een onderbouwing vanuit de provinciale vier-lagen benadering uit de Catalogus Gebiedskenmerken. De herkenbaarheid, de zichtbaarheid, de diversiteit en het in stand houden van de veelheid aan landschapstypen wordt op provinciaal niveau gestuurd en wordt ondersteund door de gemeente.

Deze lagen worden achtereenvolgens beschreven:

- Natuurlijke laag:
- Laag van het agrarisch cultuurlandschap
- Stedelijke laag
- Laag van beleving

Natuurlijke laag: stuwwal

De ruimtelijke kwaliteitsambities in de natuurlijke laag zijn:

- natuur als ruggengraat: de ontwikkeling van een robuust, aaneengesloten natuurlijk landschap
- een continu en beleefbaar watersysteem als dragende structuur van Overijssel

Het (beter) afstemmen van locatiekeuzen en inrichtingsopgaven op de natuurlijke laag is een duurzame strategie. Het betekent onder andere:

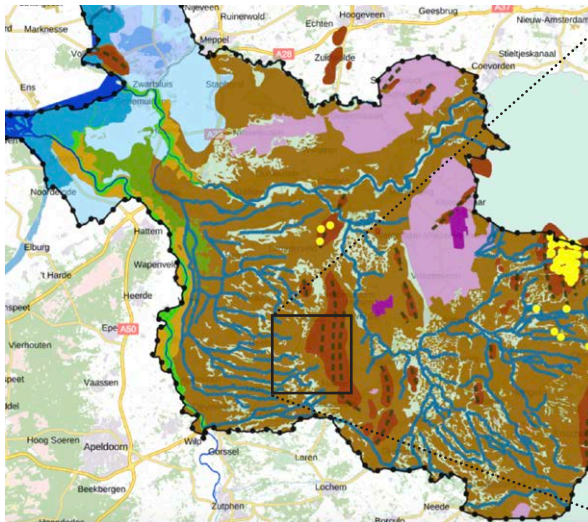
- Natuur als ruggengraat: de ontwikkeling van een robuust, aaneengesloten natuurlijk landschap
- Het behoud van kwaliteiten van de natuurlijke laag, zoals aardkundige waarden en natuurlijk reliëf
- Het intact laten of versterken van de veerkracht van het watersysteem en daarmee anticiperen op klimaatverandering
- Het voorkomen dat locatiekeuzen leiden tot

wateroverlast (bijvoorbeeld door te bouwen op de hooggelegen droge delen in het landschap)

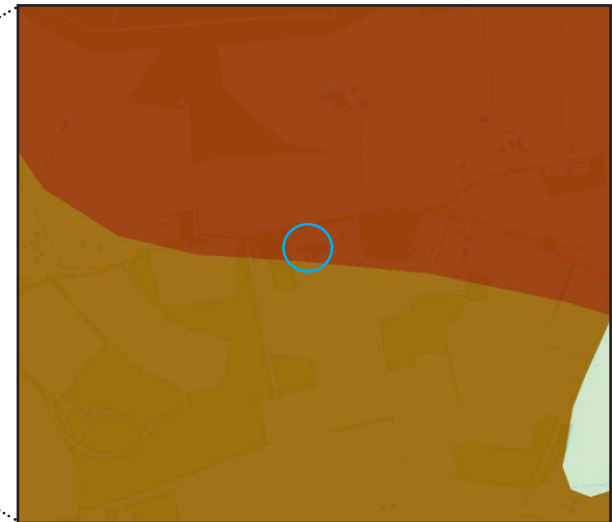
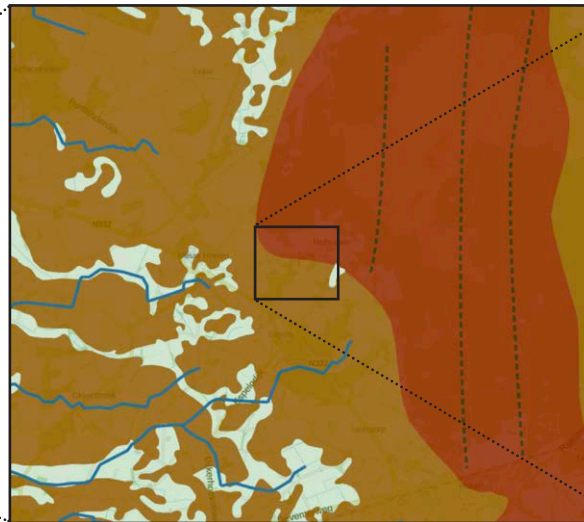
- Het behouden en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit)

De stuwwalen hebben als regionale inrijgebieden een belangrijke functie in het watersysteem. Het zijn de 'ingangen' van regionale en lokale stelsels van grondwaterstromen.

De ambitie voor de stuwwal is de natuurlijke verschillen tussen hoog en laag en tussen droog en nat functioneel meer sturend en beleefbaar te maken en het eigen karakter van de afzonderlijke stuwwalen te behouden en versterken. Dit kan bijvoorbeeld door een meer natuurlijk watersysteem; door beplanting met 'natuurlijke' soorten; door de (strekings)richting van het landschap te benutten in gebiedsontwerpen; door de overgangen naar andere landschappen te accentueren en door de zichten erop en er vanaf te versterken.

Natuurlijke laag...

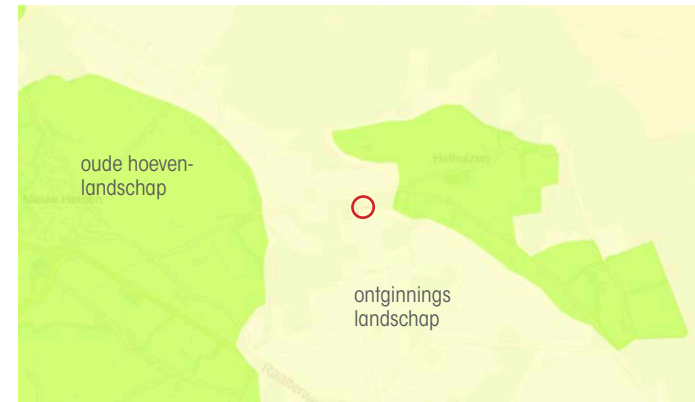

...stuwwal (bron omgevingsvisie overijssel).

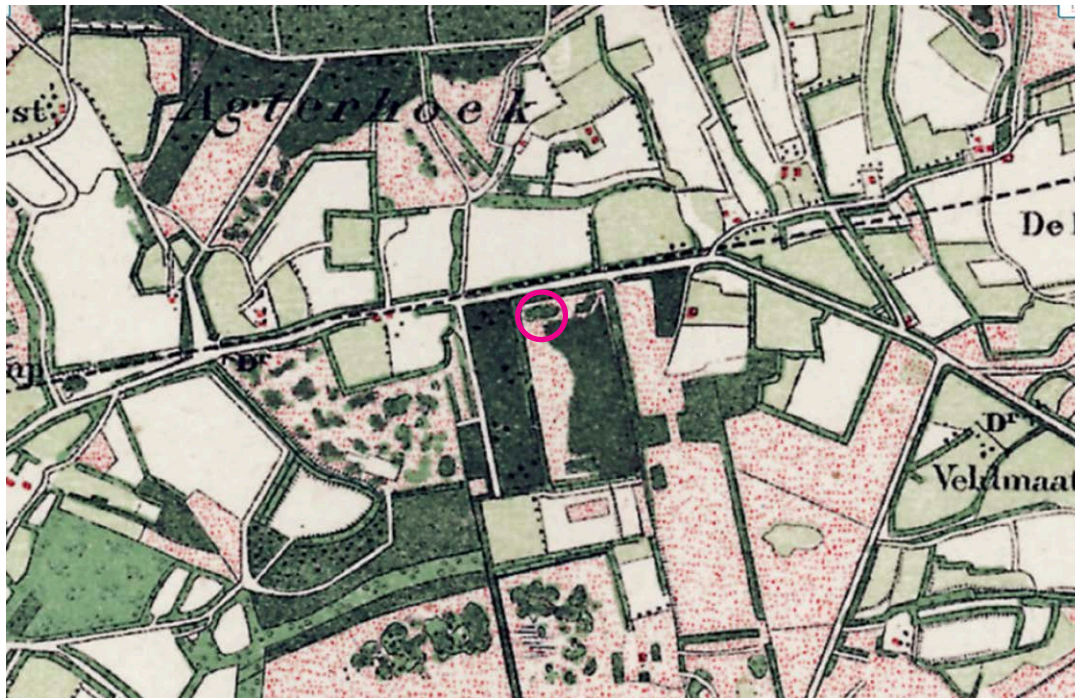
Laag van het agrarisch cultuurlandschap: Jong heide- en broek-ontginningslandschap

Het plangebied ligt, net als de stuwwal, in een jong ontginningsgebied. Deze relatie is zichtbaar in de vele gemengde bosjes waarvan een groot deel naalddhout is.

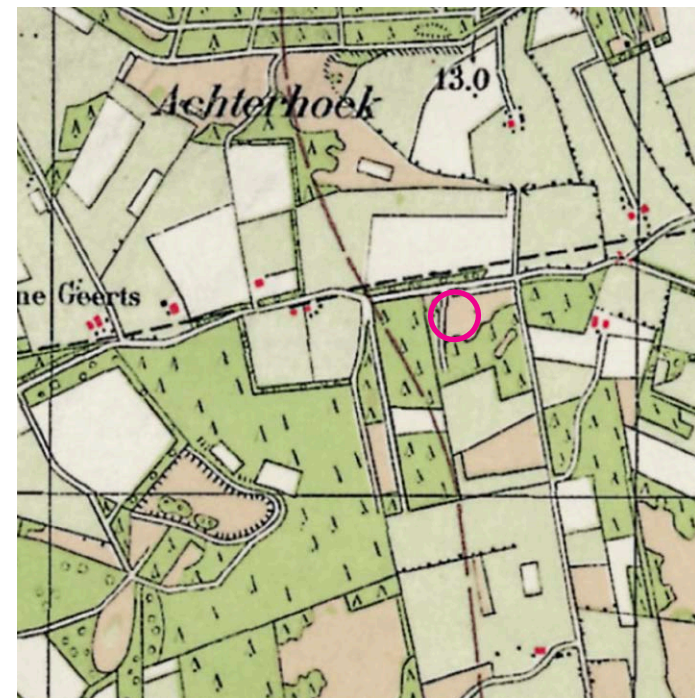
De ambitie is de ruimtelijke kwaliteit van deze gebieden een stevige impuls te geven en soms een transformatie wanneer daar aanleiding toe is. De dragende structuren worden gevormd door landschappelijk raamwerken van lanen, bosstroken en waterlopen, die de rechtlijnige ontginningsstructuren versterken. Binnen deze raamwerken is ruimte voor verdere ontwikkeling van bestaande erven

Landschapstypen (bron: omgevingsvisie Overijssel.nl)

Topografische kaart 1900 (bron: topotijdreis.nl)

Topografische kaart 1940 (bron: topotijdreis.nl)

en soms de vestiging van nieuwe erven, mits deze een stevige landschappelijke jas krijgen.

Stedelijke laag: verspreide woonbebouwing

Binnen het ontwikkelingsperspectief Groene Zone valt het plangebied onder: Zone Ondernemen met Natuur en Water (ONW) buiten het Natuurnetwerk Nederland. In deze gebieden is ruimte voor groen ondernemerschap, voor initiatieven en functies die de economische en maatschappelijke dragers zijn van de kwaliteit van natuur, water en landschap én ruimte voor continuïteit van de aanwezige landbouwfunctie. Initiatieven van bewoners en ondernemers zijn hier leidend: zij zijn eigenaar en vormgever van de omgevingskwaliteit. De na te streven kwaliteitsdoelen voor natuur en water zijn daarbij het uitgangspunt.

Buiten de stedelijke omgeving hebben 'groene' functies prioriteit, ontwikkelingen die hier niet primair thuishoren, zoals woningbouw, worden alleen toegestaan als zij een meerwaarde opleveren voor de kwaliteit zoals landschap,

cultuurhistorie, water- en natuuropgaven.

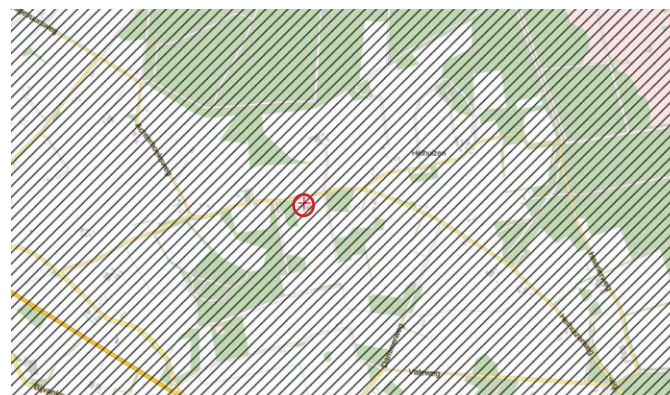
De locatie ligt aan het informele trage netwerk. Van oudsher verbonden deze routes vaak de kernen met het ommeland en met elkaar. De ambitie is een verschuiving in het verplaatsingsgedrag van auto naar fiets en het opheffen van de discontinuïteiten in het padennetwerk. Erfgoed langs het informele trage netwerk wordt benut om de toeristische aantrekkelijkheid van gebieden te vergroten. Nieuwe mogelijkheden voor lange afstands-, wandel- en fietsroutes worden benut. Plangebied ligt langs een fietsroutenetwerk.

Laag van de beleving: donkerte gebied

De locatie ligt in het zogeheten donkerte gebied, waar het 's nachts nog echt donker is en je de sterrenhemel kunt waarnemen. Donkerte wordt een te koesteren kwaliteit. De ambitie is deze gebieden tenminste zo donker te houden, maar bij ontwikkelingen ze liever nog donkerder te maken. Praktisch gezien houdt dit in terughoudend te zijn met verlichting van wegen en erf en lichtbronnen 's nachts te vermijden en selectiever te richten.

Ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving (bron: omgevingsvisie ov)

Donkertegebied (bron: omgevingsvisie overijssel)

LOP Rijssen-Holten

(Overgenomen uit: Landschapontwikkelingsplan Rijssen-Holten)

In het Landschapontwikkelingsplan (LOP) is voor de visie gekozen het landschap te verdelen in 11 duidelijk te onderscheiden deelgebieden. Voor elk deelgebied geldt een specifieke visie en opgave. De betreffende locatie valt hierbij onder deelgebied 2: Westflank Holterberg, waarbij het landschapsbeeld van 1900 als inspiratiebron voor landschapsherstel en -ontwikkeling dient.

Bepalend voor het deelgebied Westflank Holterberg is de

hoogteligging die van oost naar west af neemt. Het is een gebied dat van oudsher bewoond is. Karakteristiek is de verspreide aanwezigheid van historische boerderijen en erven (met sterke Twentse invloeden), tussen glooiende akkers, bosjes en beplantingselementen, waardoor het gebied zeer gevarieerd en kleinschalig is. In het gebied ligt een onregelmatig wegenpatroon met veel onverharde wegen.

Centrale aandachtspunten voor dit deelgebied zijn behoud en versterking van het kleinschalige landschap in combinatie met behoud van grondgebonden landbouw, en passende en/of kleinschalige vormen van recreatie.

Landschapontwikkeling in dit gebied zal plaatsvinden als compensatie voor te realiseren ontwikkelingen en particuliere initiatieven die op basis van gangbaar beleid (bestemmingsplan) niet direct te realiseren zijn, maar planologisch gezien wel passen in combinatie met landschapontwikkeling.

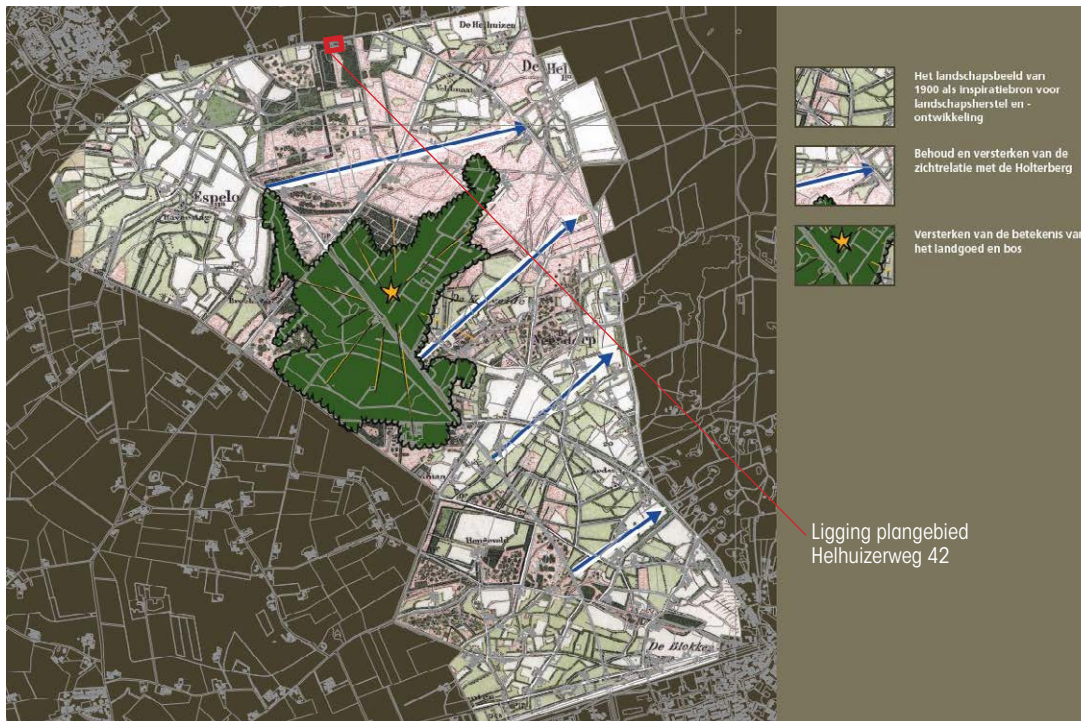
Een kleinschalig landschap biedt veel ruimte aan initiatieven en functieveranderingen. Bij het realiseren van landschapselementen is het beeld en de maat van het landschap van 1900 richtinggevend, zoals het realiseren van houtwallen met de zomereik als hoofdsoort. Waar mogelijk wordt het beeld van 1900 hersteld en waar dat niet kan worden oude kenmerken geïntroduceerd op nieuwe wijze.

Water

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Het Waterschap Drents Overijsselse Delta verzorgt het waterbeheer in het bestemmingsgebied. Een waterschap heeft drie kerntaken: zorg voor waterkwaliteit, -kwantiteit

Visiekaart LOP Rijssen-Holten, deelgebied deelgebied 2: Westflank Holterberg.

en -veiligheid. Conform het waterbeheer van de 21e eeuw moet bij alle aanpassingen in het watersysteem uitgegaan worden van het principe: vasthouden, bergen, afvoeren.

Waterintrekgebied

Het plangebied valt niet onder een grondwaterbeschermings- of intrekgebied.

Hemelwaterafvoer

Voor de hemelwaterafvoer van de nieuwbouw geldt dat al het hemelwater op het eigen terrein wordt opgevangen, waar het wordt hergebruikt of kan infiltreren in de bodem.

Gemiddelde grondwaterstand, bodem en hoogte

De geomorfologische kaart laat zien dat het perceel op een dekzandrug ligt, westelijk van een stuwwal met daluitspoelingswaaier. Hier is een reliëfrijk dekzandgebied ontstaan.

De bodem bestaat uit veldpodzolgrond (Hn21). Deze gronden zijn vaak te vinden op de lager gelegen jonge heideontginningen. In dit geval liggen ze op een dekzandrug, wat aangeeft dat hier tijdens het proces van bodemvorming een hoge grondwaterstand was doordat de gronden toen permanent of periodiek met water waren verzadigd.

Op de hoogtekarte is te zien dat het huidige bosje en de woning op een hoger deel liggen dan omliggende weilanden.

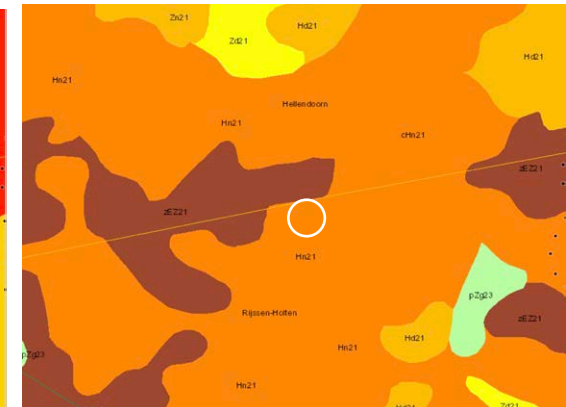
De grondwaterkaart geeft aan dat de gemiddelde hoogste grondwaterstand tussen de 80 en 140 cm onder maaiveld ligt. De laagste grondwaterstand ligt lager dan 120 cm onder maaiveld.

Natuur

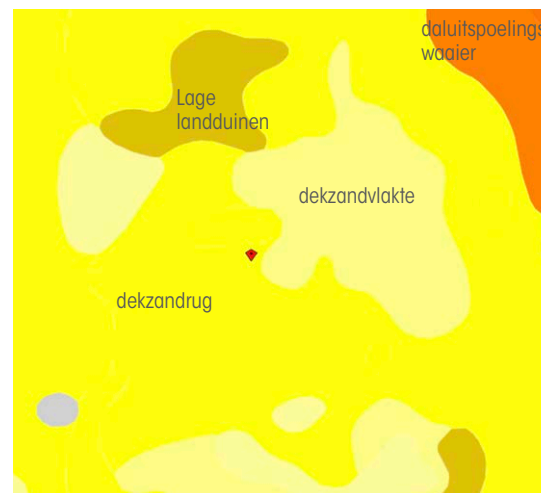
Het kavel ligt omringt door het Natuurnetwerk Nederland (NNN), maar valt er zelf niet onder. Wel valt het onder 'Zone Ondernemen met Natuur en Water (ONW) buiten het Natuurnetwerk Nederland' (zie onder Stedelijke Laag, pag 9).

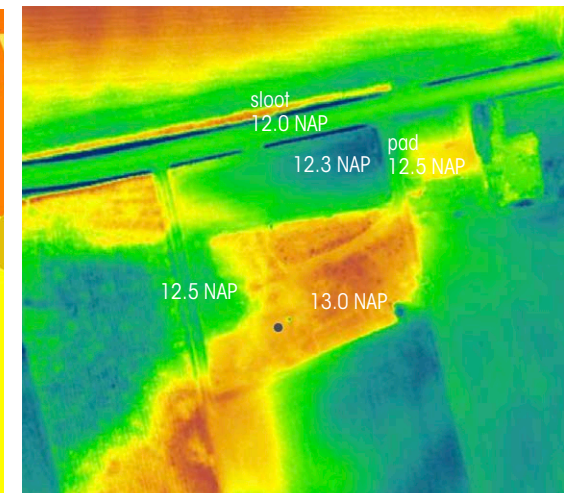
Grondwaterkaart. (bron: wateratlas.nl)

Bodemkaart: veldpotzolgrond (bron: bodemdata.nl)

De geomorfologische kaart (bron: atlas ov)

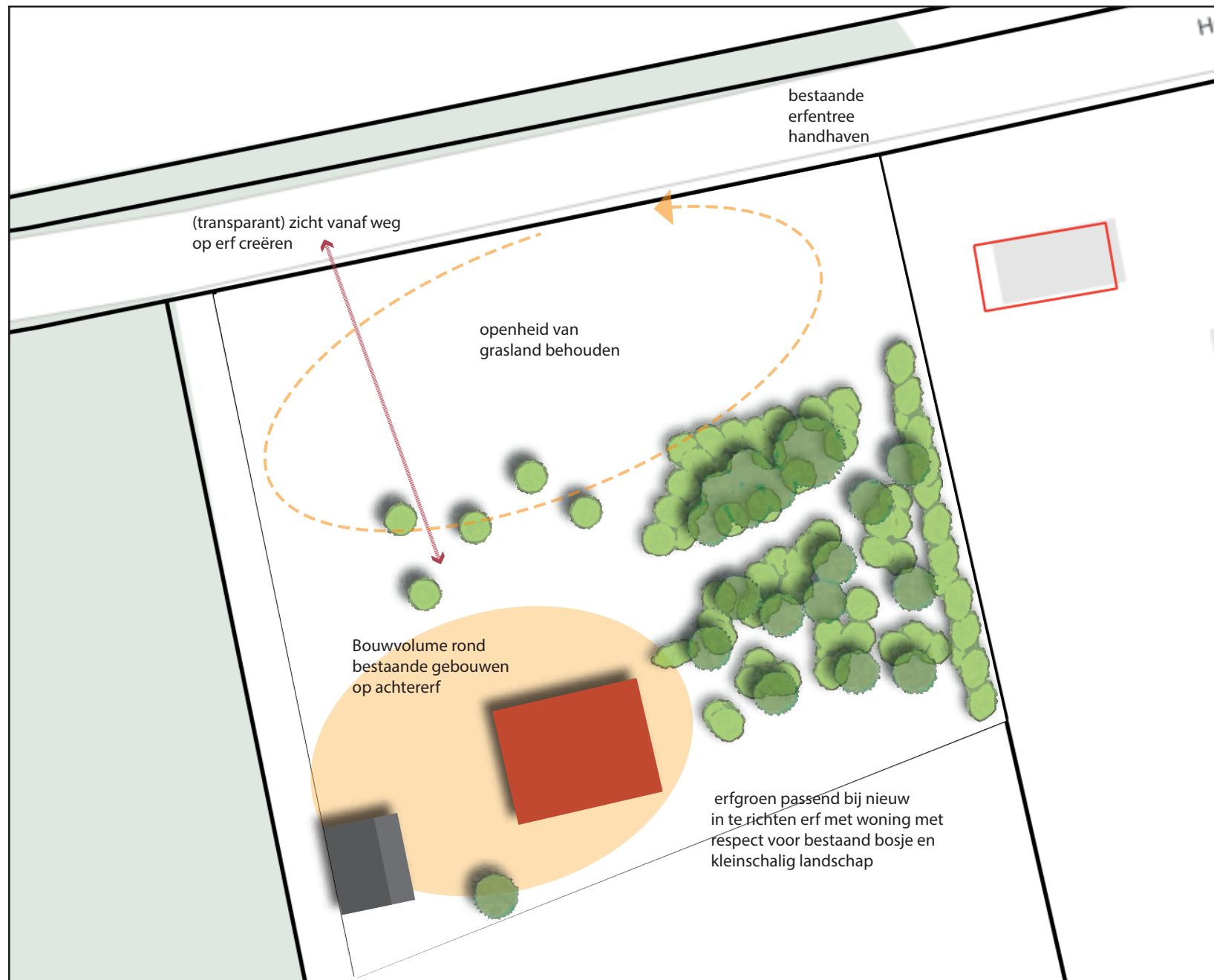

Hoogtekarte (bron: ahn.nl)

3.

Verantwoording landschappelijke inpassing

Herkenbaar erf	Kenmerkend zijn de verspreid liggende erven. Door omvormen van een boswoning naar een herkenbaar erf wordt dit weer passend in het landschap- en straatbeeld.
Open grasvlakte behouden	De open grasvlakte/weide is waardevol in het kleinschalige straatbeeld en blijft behouden. De relatie met het erf wordt verstrekt door (transparante) openheid door te trekken tot aan de woning.
Herstellen bosje	Herstellen van het bosje door verwijderen van ongezonde en gebiedsvreemde beplanting en toevoegen van struik- en kruidenlaag geeft toegevoegde natuur- en belevingswaarde. Voor de woning wordt openheid naar en vanaf de straat gecreëerd.
Compact groen en openheid	Vanaf de weg ontstaat een zichtlijn tussen de gebouwen door. Dit is passend in het kleinschalige landschap. Open gras- en akkerland worden afgewisseld met bosjes en houtwallen
Versterken identiteit landschap	Het plangebied ligt in een jong ontginningslandschap op de stuwwal. Door toevoegen van (fruit-) bomen wordt het landelijk effect versterkt en ontstaat vanaf de weg een transparant zicht op het erf. De nieuwe erfopzet wordt 'leesbaar'. Een landelijke uitstraling met erfgroen rond de woning en enkele solitaire (fruit-)bomen versterkt dit beeld.
Bestaande erfontsluiting en aanpassen erfentree	De bestaande erfontsluiting blijft gehandhaafd. Langs de oostelijke perceelgrens komt een struweelhaag wat zorg draagt voor privacy naar aanliggend perceel. Hierdoor komt de toegangsweg, vanaf de bestaande ontsluiting, geleidelijk wat verder van de perceelgrens af te liggen.
Versterken natuur- en belevingswaarden	Natuur- en belevingswaarden worden versterkt door variatie in opgaand groen te bieden en dit aan te vullen met bes- en bloemdragende struiken. Evenals kruidenrijk gras.

4. Erfinrichtingsplan

Bebouwing

Het bouwkvael, liggend in een jong heideontginnings-landschap op een stuwwal, wordt van recreatieve boswoning omgevormd tot een erf passend in de verspreide bebouwing langs de Helhuizerweg. De nieuwe woning met B&B wordt het hoofdgebouw op het erf. Bijgebouwen zijn hieraan ondergeschikt qua uitstraling.

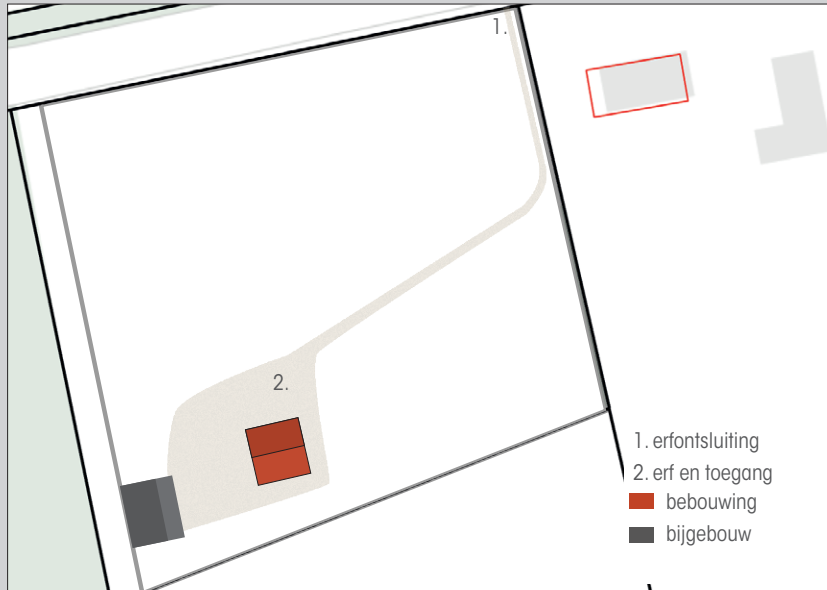
Parkeren, ontsluiting en verharding

De woning heeft een eigen bestaande erfontsluiting

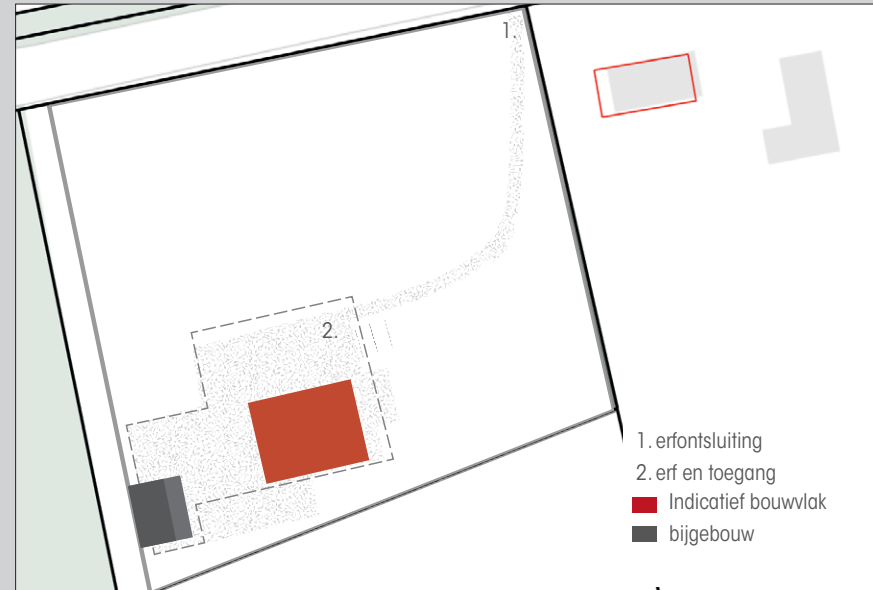
vanaf de Helhuizerweg. Dit is de hoofdentree naar het erf en mag ook deze uitstraling hebben. Geschikt hiervoor zijn grove klinkers, zoals veelal toegepast in de omgeving of een halfverharding.

Parkeren gebeurt op het eigen perceel, in aansluiting op de erfontsluiting. Bij voorkeur wordt het parkeerdeel voorzien van grastegels of halfverharding om grote aaneengesloten delen verharding te voorkomen.

Bebouwing en verharding voor ...

...en na

Erfinrichtingsplan

LEGENDA

	kadastrale grens
	bouwvlak optioneel
	weide
	erf en toegangsweg
	kruidenrijk gras(rand)/bloemenweide
	woning indicatief
	bijgebouw bestaand
	parkeren op eigen erf
	bestaand opgaand groen
	nieuwe beplanting

0 5 10 25 m
Maten en erfbomen zijn bij benadering

Kenmerkende groenstructuren

De nieuwe beplanting zorgt voor variatie en natuurwaarde en vervangt het verwaarloosde bosje van voornamelijk naaldbomen en opschot. Gezonde en nog goed uitzijende sparren, eiken en beuken kunnen behouden blijven. Bij twijfel is het verstandig kwetsbare bomen in een preventief stadium te verwijderen.

Een struweelhaag tussen plangebied en aanliggend bewoond perceel biedt privacy.

Vogelbosje

Een vogelbosje is een erfbosje met voornamelijk besdragende heesters. Het vogelbosje geeft het bestaande

gemengde bosje meer body en voorkomt zicht op nieuwe bebouwing vanaf buurtperceel. Daarnaast geeft het een impuls aan het gevarieerde landschapsbeeld en versterkt het de natuurwaarde.

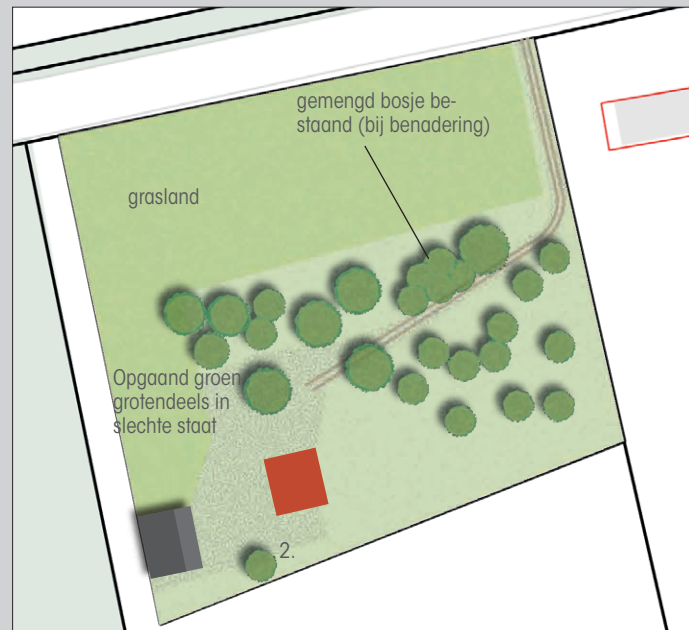
Solitaire bomen

Solitaire bomen zijn kenmerkend in het erfbeeld. Vooral mooi in een bosrijk landschap, waar dicht bij elkaar staande bomen elkaar concurreren.

Hoogstamboomgaard

De boomgaard versterkt het landelijke karakter en is passend in de voortuin. Gekozen kan worden uit een variatie

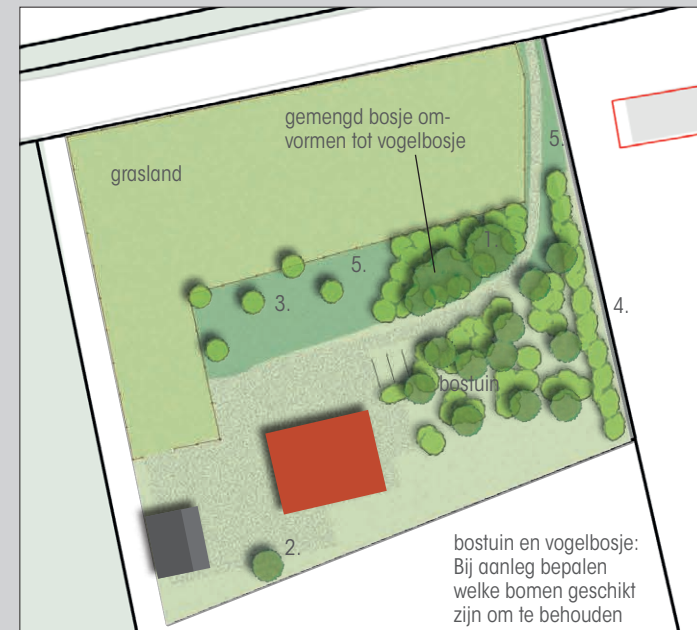
Groene opgaande landschapselementen voor...

LEGENDA

1. vogelbosje
2. solitaire boom
3. hoogstam boomgaard
4. struweelhaag
5. bloemrijk grasland (-rand)

...en na

bostuin en vogelbosje:
Bij aanleg bepalen
welke bomen geschikt
zijn om te behouden

aan hoogstam fruitbomen (appel, peer, kers, pruimen, walnoot). Oude rassen zijn minder ziektegevoelig, zodat geen bestrijdingsmiddelen nodig zijn. Fruitbomen zijn waardevolle bomen voor bijen, vlinders en vogels.

Struweelhaag

Een struweelhaag bestaat uit 1 rij besdragende heesters die breed uit mogen groeien en zo een brede volle haag geven. Wanneer de hagen te breed worden kunnen ze, het liefst in fasen, tot de grond teruggesnoeid worden.

Bloemenweide of bloemrijke graslandrand

Een bloemenweide is een waardevolle aanvulling in het

landschap. Het heeft naast belevingswaarde een grote waarde voor de natuur, zoals voor vlinders en bijen

Voor aanvullend erfgroen: zie bijlage vogelvriendelijke beplanting.

Zoete kers (*Prunus avium*) als solitair of in bosje (foto: Pinterest)

Hoogstamboomgaard (foto: krommerijnlandschap.nl)

1. Gemengd bosje omvormen tot vogelbosje. Bij aanleg bepalen welke bomen geschikt zijn om te behouden bij omvormen tot vogelbosje.

2. hoogstam boomgaard

3. struweelhaag

4. bloemrijk grasland (-rand)

bos tuin en gemengd bosje: zo mogelijk behouden van gezonde bomen en verwijderen van bomen in slechte staat.

Grasveld met kruidenrijke grasrand (foto: Pinterest zoekmachine)

Struweelhaag (foto: St Landschapsbeheer Gelderland)

landschapselement	soort	maat	aantal	toepassing	beheer-eindbeeld
Struweelhaag	Struiklaag: Crataegus monogyna (meidoorn), Rosa canina (hondsroos), Prunus spinosa (sleedoorn), Viburnum opulus (Gelderse roos)	3-jarig bosplantsoen, mt 80-100	n.t.b.	enkele rij; 2 st/m ¹	Vrij uit laten groeien tot brede haag. Snoeien alleen wanneer nodig.
Vogelbosje/ aanvullend erfgroen	Boomvormers: Betula utilis 'Doorenbos' (zilverberk), Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet' (rode meidoorn), Prunus avium (zoete kers), Amelanchier lamarkii (Amerikaanse krent)	min. 3-jarig bosplantsoen, mt 80-100	n.t.b.	max. 30%	
	Struiklaag: Rosa canina (hondsroos), Crataegus monogyna (meidoorn), Euonymus europaeus (kardinaalsmuts), Rosa rubiginosa (egelantier), Viburnum opulus (Gelderse roos), Cornus mas (gele kornoelje), Sorbus aucuparia (lijsterbes), Prunus padus (vogelkers), Ilex aquifolium (hulst), Ligustrum ovalifolium (liguster)	bosplantsoen, mt 60-100	n.t.b.	min. 70%	Min. 3 soorten gebruiken; in driehoeksverband; plantafstand 1,5 m; Struiken uitplanten in groepen van 5-7 st per soort
Hoogstam fruitbomen	Bij voorkeur oude rassen van Malus domestica (appel), Pyrus (peer), Prunus (pruim, kers)	min. mt 8-10	min 4	gevarieerde hoogstam soorten (appel-handpeer-stoofpeer-pruim-kers). Plaatsen met boompaal	Snoeien om het jaar in de winter. Pruimen direct na de oogst.
Bloemrijke grasrand	Kruidenrijk mengsel naar keuze	zaaimengsel	-	uitzaaien	Maaien en afvoeren 1 á 2 x/jr (najaar en eventueel voorjaar) of omvormen tot hooiland

Vogelvriendelijke beplanting

Het gezicht van de tuin wordt voor het grootste deel bepaald door de beplanting. Daarom is het belangrijk om goed na te denken welke bomen, struiken en planten je wilt aanplanten in de tuin.

Solitaire bomen (uitzicht, voedsel, veiligheid en voortplanting)

Zwarte els *Alnus glutinosa*
Ruwe berk *Betula pubescens*
Zachte berk *Betula pubescens*
Eenstijlige meidoorn *Crataegus monogyna*
Beuk *Fagus sylvatica*
Hulst *Ilex aquifolium*
Appelboom *Malus* (diverse soorten)
Zoete kers *Prunus avium*
Morel *Prunus cerasus*
Pruim *Prunus domestica*
Kroosjes *Prunus domestica* ssp. *insititia*
Vogelkers *Prunus padus* 'Albertii'
Zomereik *Quercus robur*
Meelbes *Sorbus aria*
Lijsterbes *Sorbus aucuparia*

Hagen (voedsel, veiligheid en voortplanting)

Veldesdoorn *Acer campestre*
Haagbeuk *Carpinus betulus*
Meidoorn *Crataegus monogyna*
Liguster *Ligustrum vulgare*
Vuurdoorn *Pyracantha coccinea*
Hondsroos *Rosa canina*
Taxus baccata

Heesters (voedsel, veiligheid en voortplanting)

Drents krentenboompje *Amelanchier lamarckii*
Broodboom *Aucuba japonica*
Zuurbes *Berberis aggregata*
Witte kornoelje *Cornus alba*
Rode Kornoelje *Cornus sanguinea*

Hazelaar *Corylus avellana*
Dwergmispel *Cotoneaster spec.*
Tweestijlige meidoorn *Crataegus laevigata*
Eenstijlige meidoorn *Crataegus monogyna*
Olijfwilg *Elaeagnus multiflora*
Kardinaalsmuts *Euonymus europaeus*
Struik-klimop *Hedera helix* 'Arborescens'
Duindoorn *Hippophae rhamnoides*
Hulst *Ilex aquifolium*
Hulst *Ilex verticillata*
Jeneverbes *Juniperus communis*
Mahonie *Mahonia japonica*
Taxus baccata
Glansmispel *Photinia villosa laevis*
Sleedoorn *Prunus spinosa*
Vuurdoorn *Pyracantha coccinea*
Zwarte bes *Ribes nigrum*
Aalbes *Ribes rubrum*
Vuilboom/sporkehout *Rhamnus frangula alnus*
Bosroos *Rosa arvensis*
Hondsroos *Rosa canina*
Franse roos *Rosa gallica*
Bergroos *Rosa glauca*
Kaneelroos *Rosa majalis*
Egelantier *Rosa rubiginosa*
Rimpelroos *Rosa rugosa*
Dauwbraam *Rubus caesius*
Framboos *Rubus idaeus*
Gewone braam *Rubus fruticosus*
Braam *Rubus laciniatus*
Gewone vlier *Sambucus nigra*
Trosvlier *Sambucus racemosa*
Sneeuwbes *Symphoricarpos albus*
Blauwe bes *Vaccinium corymbosum*
Vossebes *Vaccinium vitis-idaea*
Gelderse roos *Viburnum opulus*